

STRATEGO

Hrvatska – zemlja multikulturalnog rasizma? (2)

Autor **Plamenko Cvitić** - Friday, October 6, 2023, 00:39

Možda je problem u kronologiji. Hrvatska je, naime, prvo postala tranzitna zemlja za migrante, a tek posljednjih nekoliko godina useljenička zemlja u koju dolaze na tisuće stranih radnika. Doduše, i izraz 'useljenička' treba tek uvjetno uzeti u obzir, jer mahom nije riječ o cijelim obiteljima koje dolaze s namjerom da se baš u Hrvatskoj skrase i prožive ostatak života.

U razgovorima s predstavnicima različitih društvenih skupina, neki od njih su istaknuli da su godinama vjerovali u mnogo bolji, dobronamjerniji odnos Hrvata prema strancima. To su argumentirali činjenicom da su sami Hrvati desetljećima nekome bili – stranci. Prvo su mnogi u drugoj polovici prošlog stoljeća odlazili kao 'gastarbeiteri' u zapadnoeuropske zemlje, prvenstveno Njemačku. Potom su tijekom Domovinskog rata mnogi kao izbjeglice otišli u razne europske zemlje. Konačno, otkako je Hrvatska postala članicom Europske unije, proteklih desetak godina mnogo mladih Hrvata spakiralo je kofere i otputovalo raditi i živjeti u zemlje poput Irske. S druge strane, nisu ni stranci u Hrvatskoj baš tako velika novost: u proteklih dvadesetak godina mnoga, a možda i gotovo sva hrvatska gradilišta bila su prepuna radnika iz susjedne Bosne i Hercegovine, a tijekom turističke sezone susjedi i susjede iz bivših jugoslavenskih republika radili su kao konobari, kuhari ili spremačice. Uostalom, kao turistička zemlja, Hrvatska je oduvijek tijekom ljeta postajala multikulturalna: stotine tisuća gostiju iz Italije, Austrije i Njemačke, pa istočnoeuropski gosti iz Mađarske, Češke, Slovačke ili Poljske uvijek su bili nešto očekivano, a era povoljnih zrakoplovnih letova do nas je dovela i ponešto egzotičnije goste – od Amerikanaca i Australaca pa sve do Kineza i Japanaca. I većina njih u Hrvatskoj se osjećala vrlo ugodno, eventualno bi pokoji gost iz istočne Europe čuo uvriježenu doskočicu o paštetama, a horde japanskih turista s video kamerama ili selfie štاپovima uglavnom bi izazivali dobronamjerni smiješak.

Ipak, stvari su se počele mijenjati posljednjih deset godina. Prvo je Hrvatska postala članica Europske unije, što je kod nekih Hrvata probudilo osjećaj superiornosti prema državljanima zemalja koje nisu članice prestižnog europskog kluba. A onda je tijekom 2015. godine uslijedila velika migrantska kriza. Započela je kao jedna od posljedica uspona Islamske Države i pogoršanja odnosa između država Bliskog istoka, što je dovelo do pogoršanja gospodarskog sustava u tim zemljama. Većina izbjeglica došla je iz većinski muslimanskih zemalja Zapadne Azije, Pakistana i subsaharske Afrike, a prema podacima Visokog povjerenika UN-a za izbjeglice, prema narodnosti se najviše migranata izjasnilo Sirijcima, Afganistancima, Nigerijancima i Iračanima. Od početka migrantske krize pa do ožujka 2016. na područje Hrvatske ušlo je više od osam stotina tisuća migranata, a kao i mnoge druge europske zemlje, i Hrvatska je tu krizu dočekala – nepripremljeno. Istini za volju, najveći dio migranata Hrvatsku je doživio tek kao tranzitnu zemlju, usputno stajalište na putu prema zapadnoj Europi, no Hrvati su se po prvi put susreli s tamnopotim strancima, većinom muškarcima. Premda su neki mediji i desno orijentirani političari i pojedinci počeli zastupati narativ o 'hordama silovatelja', kod Hrvata se u to vrijeme nije mogla zapaziti izraženija mržnja. Češći je bio osjećaj

straha, koji je s vremenom slabio jer se migranti u Hrvatskoj i nisu dulje zadržavali, već bi što prije pokušali iz Hrvatske otići prema zapadnoeuropskim zemljama. Tome svjedoči i podatak da je od toliko velikog broja izbjeglica koji su se u određenom trenutku zatekli u Hrvatskoj, samo njih 39 poželjelo u Hrvatskoj i ostati, odnosno toliko ih je službeno zatražilo azil.

Čak i tada u Hrvatskoj se još nije nazirala ksenofobija, pogotovo kad se uzme u obzir da je u isto vrijeme u nekim drugim državama odnos prema migrantima bio mnogo napetiji – primjerice, u Njemačkoj se dogodio niz napada na prihvatne centre za izbjeglice, a ekstremno desne stranke i organizacije organizirale su nekoliko prosvjednih marševa.

Međutim, raspoloženje hrvatske javnosti prema strancima intenzivno se počelo mijenjati protekle tri godine, kad su u Hrvatsku, umjesto ili osim migranata, počeli pristizati – strani radnici...

Ovaj novinarski projekt ostvaren je u okviru financijske potpore novinarskim radovima Agencije za elektroničke medije.

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

